CZĘŚĆ XLIII — № 45. ROK 22 — (1851.)

TYGODNIK PETERSBURSKI.

GAZETA URZĘDOWA KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we WTORKI i PIĄTKI. Prenumerata przyjmuje się pod adresem do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, lub do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, nadto we wszystkich Pocztowych urzędach w Cesarstwie i Królestwie.

Cena: ROCZNA w Rossyi z pocztą, a w Stolicy, z noszeniem do mieszkań, 15 rubli. PÓŁROCZNA 8 rubli srebrem.

PIĄTEK, $\frac{15}{27}$ CZERWCA.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

PETERSBURG, $\frac{14}{26}$ CZERWCA.

Przez Rozkaz dzienny CESARSKI w Wydziale Wojskowości, z dnia 2 Czerwca, Pułkownik pułku Konnych-grenadyerów gwardyi *Tipold 2*, mianowany Dowodzcą pułku Huzarów N. Króla Hanowerskiego, na miejsce Pułkownika *Wojniłowicza*, który zostaje przeniesiony do pułku Huzarów Jenerał-Feldmarszałka hrabi Radeckiego.

Rozkazy dzienne CESARSKIE *w Wydziale służby Cywilnej.*

29 Maja (10 Czerwca). Zatwierdzeni zostają na urzędach, obrani przez szlachtę: Kuratorowie zbożowych zapasowych magazynów w powiatach: dotychczasowi, Proskurowskim Radzca Honorowy *Grodzicki*, szlachta *Żeromski* i *Makowski*, Kamienieckim *Żelski* i *Drużbacki*, Lityńskim *Dorożyński*, Bałtskim *Bromirski* i Uszyckim *Rylski;* nowoobrani: Kamienieckim Urzędnik Kancellaryi Podolskiego Szlach. Dep. Zgromadzenia Sekretarz Gubernijalny *Leśniewicz* z uwolnieniem od dotychcz. obowiązków, szlachta *Rościszewski*, *Hołyński*, *Kuckiewicz*, *Będnarowski*, *Suchorski*, *Kossecki*, *Czerwiński* i *Kulczycki*, Proskurowskim *Dunin-Borkowski*, *Przyłuski*, *Kiersza*, *Swiderski* i *Topolnicki*, Mohylewskim Sekretarz Gubernijalny *Wołoszynowski*, szlachta *Hanicki*, *Bieńkiewicz 1*, *Bieńkiewicz 2*, *Michalski*, *Krasowski 1*, *Krasowski 2*, *Siedrocki*, *Słępkowski*, *Piatin* i Kopista Kancellaryi Naczelnika gubernii Podolskiej *Łążyński* z uwolnieniem od dotychczas. obowiązków, Letyczewskim Urzędnik Kancellaryi Marszałka powiatowego Wasilkowskiego Rejestrator Kollegialny *Chojecki* z uwolnieniem od dotychczasowych obowiązków, szlachta *Bernatowicz*, *Newelski*, *Gdowski 1*, *Gdowski 2*, *Delkotowicz* i *Świejkowski*, Uszyckim Rejestrator Kolleg. *Trzecieski*, szlachta *Makowiecki* i *Orzechowski* i Kancellista Podolskiego Szlach. Deput. Zgromadzenia *Żero* z uwolnieniem od dotychcz. obowiązków, Lityńskim szlachta *Szaszkiewicz*, *Jasieński 1*, *Jasieński 2*, *Lechno-Wasiutyński*, *Szelechowski*, *Rożałowski 1*, *Rożałowski 2*, *Frank* i *Fedkowicz*, Winnickim *Bernatowicz*, *Groza*, *Wyrzykowski 1*, *Wyrzykowski 2*, *Skowroński* i *Zaleski*, Bracławskim *Jaroszyński* i *Morgulec*, Hajsyńskim *Trzaskowski*, *Lipkowski*, *Kulesza*, *Rawski* i *Drzewiecki*, Olgopolskim *Brzozowski*, *Sabbatin*, *Sobański*, *Hołkowski* i Kancellista Kancellaryi Marszałka gubern. Podolskiego *Rybczyński* z uwolnieniem od dotychcz. obowiązków, Bałtskim *Obniski*, *Przemyski*, *Ułatowski*, *Znamierowski*, *Swirski*, *Biełgorajski*, *Malewicz*, *Zalewski* i *Tłuchowski*, Jampolskim *Januszkiewicz*, *Dłuski*, *Goszowski*, *Zaleski* i *Szczeniowski;* — Przyjęty zostaje do służby: Kandydat CESARSKIEGO Uniwersytetu św. Włodzimierza *Linniczenko*, na Starszego Nauczyciela Gymnazyum Niemirowskiego, licząc od 13 Grudnia 1850 roku; — Otrzymuje dymissyą od służby na własną prośbę: Naczelnik okręgowy Wilejski w Wydziale Dóbr Państwa Radzca Honorowy *Popow;* — Przeniesieni: Naczelnik Stołu Sądu powiatowego Jampolskiego Rejestrator Kollegialny *Trzecieski* i Kancellista Podolskiej Izby Sądu Kryminalnego *Grodzicki*, na Kuratorów zbożowych zapasowych magazynów, z wyboru szlachty, pierwszy w powiecie Jampolskim a ostatni w Proskurowskim.

1 Czerwca. Podniesieni zostają, za wysługę lat, do rang: Radzcy Stanu, Radzcy Kollegialni: Naczelnik Oddziału Departamentu Narodowego Oświecenia *Kosiński* i Dyrektor Szkół gubernii Wołyńskiej *Kitczenko;* Radzcy Kollegialnego, Radzcy Dworu: Członek Rady Kuratora Okręgu Naukowego Kijowskiego *Kozaczyński* i Starszy Nauczyciel Gymnazyum Witebskiego *Lebiediew*. *(Dok. nast.)*

Ukazy Rządzącego Senatu.

7 Maja. Z ogłoszeniem potwierdzonych przez N. Cesarza prawideł dla Szkół Parafialnych Prawosławnych w gubernii Inflantskiej. (Podług tych prawideł, w każdej Prawosławnej parafii ma być przy Cerkwi szkoła parafialna. We wsiach, które z powodu odległości od Cerkwi parafijalnych nie mogą z tych szkół korzystać, powinny być urządzone szkoły osobne, zowiące się pomocniczemi. Każda szkoła pomocnicza urządza się dla jednej lub kilku gmin, jeśli w nich liczba dusz płci obojej nie przewyższa 500. Na początek, w szkołach pomocniczych uczniowie mają się uczyć: czytać i pisać po rusku i łotewsku (albo po estońsku), śpiewu modlitw i pierwszych czterech działań arytmetycznych; a w szkołach parafialnych, krótkiego Prawosławnego katechizmu i krótkiej historyi świętej, pierwszej części arytmetyki, kaligrafii i kościelnego śpiewu. Nadto, dwa razy na tydzień uczniowie mają się ćwiczyć praktycznie w języku rossyjskim. Wszystkie dzieci rodziców Prawosławnych, zaczynając od lat 8, mają być oddawane do szkół Prawosławnych. W szkołach parafialnych nauczanie jest bezpłatne; w szkołach pomocniczych Nauczyciele utrzymują się kosztem gmin. Nauczanie odbywa się w czasie wolnym od robot w polu, od 1 Października do 15 Marca.)

15 tegoż m. Z ogłoszeniem potwierdzonego przez N. Cesarza Zdania Rady Państwa o zmianie niektórych artykułów Układu Praw, a mianowicie art. 2211 Organizacyj gubernijalnych, 414 Ustawy o służbie Rządowej, i art. 46 i 50 Ustawy o Pasportach.

Zdanie Sprawy o pracach Kommisyi Archeograficznej w roku 1849 i 1850, złożone N. Cesarzowi *przez Ministra Oświecenia.*

Kommisya Archeograficzna, po złożoném w końcu 1848 roku przez poprzednika mego hrabię Uwarowa najpowinniejszém Zdaniu Sprawy o jej czynnościach, nie przestawała z równąż gorliwością pracować nad przygotowaniem do druku i zajmować się samém drukowaniem pomników historycznych, i teraz skończyła następne wydania: 1) Tom 5-ty Ogólnego zbioru kronik rossyjskich, 2) Tom 4-ty Dopełnień aktów historycznych, 3) Tom 4-ty Aktów stosujących się do historyi Zachodniej Rusi i 4) Tom 1-szy Podań pisarzy zagranicznych o Rossyi. Mając szczęście złożyć Waszej Cesarskiej Mości te nowe prace Kommisyi Archeograficznej,ośmielam się wyłożyć ich treść w krótkim zarysie.

I. Tom 5-ty Ogólnego zbioru kronik rossyjskich zawiera kroniki: drugą Pskowską i pierwszą Sofijską. Kronika druga Pskowska do XV wieku mając podobieństwo ze swej treści do innych pomników historycznych, wystawia sprawy Kościoła Pskowskiego, Stosunki Pskowian z Wielkiemi Kniaziami Moskiewskiemi, Nowgorodem i Litwą, związki i bitwy z Zakonem Inflantskich Kawalerów mieczowych, budowanie cerkwi we Pskowie i miast w prowincyi Pskowskiej, środki do nabycia i wartość produktów służących do wyżywienia mieszkańców, morową zarazę, pożary i głód, które czasowie we Pskowie grassowały i t. p. W dodatkach umieszczone są następujące oddzielne opowiadania: a) O oblężeniu Pskowa przez Króla Szwedzkiego Gustawa-Adolfa i o wojennych działaniach Szwedów w prowincyi Pskowskiej r. 1615, o wypadkach w Moskwie w peryodzie zaburzeń i o wstąpieniu na tron Cara Michała Teodorowicza; b) O oddzieleniu się Pskowa od Moskwy w czasie bezkrólewia, i o wynikłej anarchii i klęskach narodu; i c) O chrzcie Czudów i Łoparów i o wykorzenieniu obrządków pogańskich w prowincyi Nowgorodzkiej r. 1534. Pierwsza kronika Sofijska, zaczynając się od czasopisma Nestora, opowiada dalej wypadki zaszłe w Nowgorodzie, a od wieku XIV sprawy Xięztwa Moskiewskiego i Xięztw Ruskich. Wszystkie niemal wypadki, w kronice tej opowiedziane, powzięte są z kroniki Ławrentjewskiej, tudzież z pierwszej i czwartej Nowgorodzkiej z odmianą samego wykładu. Autor tej kompilacyi żył przy końcu XV wieku, jak to wnosić można ztąd, naprzód, iż znajdujące się w kronice tablice genealogiczne Kniaziów Ruskich kończą się na Kniaziu Iwanie, synie Iwana III, który się urodził w 1458, a umarł 1490, i powtóre: że wszystkie kopije, spisane aż do XV wieku, mają tenże sam text, lecz od r. 1420 znacznie się różnią. Text kroniki Sofijskiej wydany jest według siedmiu kopij, a tym sposobem dwa jej wydania poprzednie zostały teraz poprawione i dopełnione.

II. Tom czwarty Dopełnień aktów historycznych zawiera w sobie dokumenta Alexieja Michajłowicza, a mianowicie od r. 1655 do r. 1664 włącznie. Ważniejsze z nich są następne: 1) Dyplomata, instrukcye i doniesienia, tyczące się stopniowego zawojowania przez Rossyę północnej i wschodniej Syberyi, i dokumenta świadczące o środkach Rządu, przedsiębranych do zaprowadzenia tam administracyjnego porządku; i 2) Akta, wyjaśniające początek wojska regularnego w Rossyi, aż do odmian wprowadzonych na początku wieku XVIII przez Piotra I-go. Z tych dokumentów okazuje się, że w połowie XVII wieku środkowemi punktami zarządu krajowego Wschodniej Syberyi były miasta Jakuck i Jenissejsk, zkąd wojewodowie czuwali nad hufcami wojska, które działały na brzegach oceanów Lodowatego i Wschodniego i w stepach Manżuryi. Tu na szczególną uwagę zasługuje: a) Żegluga po morzu Lodowatém r. 1648 służalca Siemiona Dieżniowa, który, zacząwszy od rzeki Kołymy, opłynął morzem północny przylądek Czukocki, i przez burzę na brzeg wyrzucony, doszedł lądem do rzeki Anadyru, a zatém jeszcze na lat ośmdziesiąt przed Beryngiem odkrył oddzielającą Azyę od Ameryki ciaśninę, znaną pod nazwiskiem ciaśniny Beryngа, i b) Wojna Rossyan z Chińczykami: w r. 1655 dziesięć tysięcy Chińczyków oblegało wystawiony przez Rossyan na rz. Amurze okop Komarski; niewielka liczba Rossyan, pod dowodztwem Onufrja Stiepanowa, mężnie się biła z nieprzyjaciołmi, broniąc się w drewnianym ostrogu, wyłożonym wewnątrz ziemią dla

zasłony od wystrzałów, a odparłszy dwa szturmy i zawładnąwszy orężem i wojenną amunicyą, zmusiła Chińczyków do odstąpienia. Chińczycy, bojąc się sąsiedztwa Rossyan, ciągnących dalej małemi oddziałami w głąb stepów Manżuryi i nakładających jasak na narody Chinom podległe, zaczynając od połowy XVII wieku, prowadzili ciągłą wojnę z temi oddziałami, nie dozwalali im kommunikacyi z wewnętrzną Syberyą, i podżegali narody sąsiednie do ciągłych napadów na obozy moskiewskie. Roku 1658 Chińczycy przeważnemi siłami rozbili oddział moskiewski przy ujściu rzeki Szyngału, gdzie poległ Stiepanow, mężny obrońca okopu Komary. Nakoniec zdobycie przez Chińczyków Albazynu w r. 1685, i trudność utrzymania się pomiędzy nieprzyjaźnemi plemionami u dołu rzeki Amura i w stepach jej przyległych, skłoniły Rząd Rossyjski do wyrzeczenia się zawojowania Manżuryi i do ustalenia traktatem 1689 r. istniejącej dziś pomiędzy Rossyą i Chinami granicy. Co się zaś tycze początków uformowania w Rossyi wojska regularnego, to z dopełnień do aktów historycznych okazuje się, że pułki tak nazwane żołnierskie i rajtarskie, ustanowione przez Cara Michała Teodorowicza, były znacznie pomnożone za panowania jego syna Alexieja. Daje się widzieć, że w połowie XVII wieku, pułki żołnierskie już pełniły służbę w Tobolsku, Tomsku i Tiumeniu, a 1662 r. miały udział w poskromieniu w Zachodniej Syberyi rokoszu Tatarów, Baszkirów i innych obcych plemion.

III. W Czwartym Tomie Aktów, ściągających się do historyi Rusi Zachodniej, zawierają się dyplomata i inne dokumenta historyczne z czasów panowania w Rusi Litewskiej Króla Polskiego Zygmunta III, od roku 1588 do 1632. Z tych na uwagę zasługują bardziej: 1) Umowa Króla Zygmunta z bojarami moskiewskiemi z przyczyny wezwania na tron Rossyjski Królewicza Władysława 1610 r. i Układy posłów Litewskich z Rossyjskiemi 1608 — 1615; tu także należy obszerna korrespondencya Zygmunta III z moskiewską dumą bojarską, i zbiór przywilejów tego Króla, nadanych wiernym jemu bojarom i innym osobom na dziedzictwa i dzierżawy; 2) Akta dopełniające bijografiję Kniazia Kurbskiego r. 1598; 3) Listy Teofana, Patryarchy Jerozolimskiego do narodu i duchowieństwa Litewsko-Ruskiego, niemniej akta o ustanowieniu i prawach bractw cerkiewnych we Lwowie, Witebsku i Mińsku 1619 — 1620; r. 4) Materyały wyświecające historyą Unii i śledztwo nad Niceforem Exarchą Patryarchy Konstantynopolskiego, obrońcą Prawosławnej wiary na Soborze Brzeskim, który, będąc prześladowany przez Unitów, umarł w więzieniu w Marjenburgu r. 1597; 5) Akt związku prawowiernych Litewsko-Polskich Rusinów z wyznawcami wiary Ewangielickiej, celem wzajemnej obrony od prześladowań Rzymskich Katolików i Unitów 1599 r. i dokumenta o czynnościach bractw cerkiewnych dla wsparcia Prawosławnej wiary w Litewskiej-Rusi; 6) Listy xięcia Konstantego Ostrogskiego do osób świeckich i duchownych o sprzeciwianiu się Unii i zachowywaniu wiary Prawosławnej 1593 i 1595 r.; 7) Przywileje Królewskie Metropolitom Kijowskim, Biskupom Litewsko-Ruskim, klasztorom i cerkwiom na nietykalność ich praw i cerkiewnej własności; 8) Materyały do historyi Prawosławnego Kościoła w Galicyi i Czerwonej Rusi w XVI i XVII wieku, i 9) Przywileje Królewskie, potwierdzające wolności i swobody różnym stanom mieszkańców Litwy, Żmudzi i innych prowincyj Zachodnio-Ruskich, niemniej ustawy, akta sądowe i inne, wyświecające prawodawstwo, procedurę, zarząd, handel i byt wewnętrzny Litewskiej-Rusi. *(Dok. nast.)*

KRÓLESTWO POLSKIE.

Warszawa.

12 Czerwca. Onegdaj, o godzinie 1 z południa, Najjaśniejsza Pani, w towarzystwie J. K. W. Xiężny Ludwiki Niderlandzkiej i J. K. W. Xięcia Pruskiego, raczyła zaszczycić odwiedzinami w zamku JO. Xiężnę Jejmość Warszawską, Hr. Paskiewicz-Erywańską.

Wczora, o godzinie w pół do 1 rano, JJ. CC. WW. Wielcy Xiążęta Mikołaj i Michał Mikołajewicze opuścili miasto tujejsze, udając się z powrótem do S.-Petersburga. Z JJ. CC. WW. wyjechali Jenerałowie - adjutanci: Filozofow i Baron Korf, oraz Kamer-paź Xiążę Gagaryn.

— N. Pan, znalazłszy szosse od Kowna do Warszawy w przykładnym porządku i czystości, oświadczyć raczył szczególne Monarsze zadowolenie, Jenerałowi-Majorowi Inżenierów Xięciu Mikołajowi Teniszew, Naczelnikowi Okręgu XIII Kommunikacyi.

— JW. Tajny Radzca Baron Meyendorf, nadzwyczajny Poseł i Minister pełnomocny Cesarsko-Rossyjski przy dworze Austryackim, i d'Oubril, Kamer-junker Dworu J. C. Mości, starszy Sekretarz missyi Cesarsko-Rossyjskiej w Wiedniu, wyjechali do Wiednia.

— N. Fryderyk - Wilhelm IV, Król Pruski, przesłać raczył w darze na potrzeby kościelne Kollegium Kościelnemu Gminy Ewangielicko-Augsburskiej Warszawskiej 75 dukatów w złocie.

—

USTAWA.

O zaprowadzeniu w Królestwie Polskiem Probierni, do probowania złota i srebra, w handlu będącego.

1. *O urządzeniu Probierni w Królestwie Polskiém.*

Artykuł 1. Ustanowione są Probiernie w Królestwie dla wyprobowania i cechowania złota i srebra w sztabach lub wyrobach, w handlu będącego.

Art. 2. Zaprowadzoną będzie naprzód Probiernia w Warszawie przy Dyrekcyi Mennicy Warszawskiej, która zwać się ma Główną; następnie w miarę potrzeby, zaprowadzane będą probiernie w innych miejscach, Okręgowemi zwać się mające, które zostawać będą pod nadzorem Probierni Głównej.

Art. 3. W Probierniach odbywać się będzie:

*

a) Topienie złota i srebra i doprowadzanie tych kruszców do przepisanej proby;

b) Probowanie i cechowanie wyrobów złotych i srebrnych;

c) Pobor opłaty, jaka poniżej przepisana będzie.

Art. 4. W przypadku zażaleń na niedokładność prób, w Probierniach Okręgowych dokonanych, albo na skutek polecenia przełożonej Władzy, Probiernia Główna sprawdzać będzie te proby, które, gdy Dyrekcya Mennicy Warszawskiej zatwierdzi, za ostateczne uważane będą.

Art. 5. Przy probierniach w miarę zachodzącej potrzeby, urządzone być mogą kosztém fabrykantów i handlujących zakłady czyszczenia złota i srebra, niemniej wydobywania tych kruszców ze szczątek warstatowych.

II. *O obowiązkach osób trudniących się wyrobami złotemi i srebrnemi.*

Art. 6. Nikt nie może trudnić się wyrobami ze złota i srebra, bez otrzymania na to konsensu od Władzy miejscowej Policyjnej, na papierze 15-to kopiejkowym, tudzież bez zapisania się na zasadzie tego konsensu do xięgi we właściwej probierni, który to zapis, aż do czasu zgromadzenia Probierni Okręgowych, dopełniać się ma w Probierni Głównej.

Art. 7. Zgłoszenie się to osobiste lub na pismie do powyższego zapisu, przez tych którzy się już trudnią wyrobami ze złota i srebra, następować ma w miesiącu Grudniu każdego roku; zaś przez nowo rozpoczynających swoje zatrudnienie, może następować w każdym czasie.

Art. 8. Trudniący się wyrobami ze złota i srebra powinni mieć swój stempel prywatny do cechowania własnych wyrobów, który to stempel ma być owalny, wyrażający znak dowolnie obrany, tudzież pierwszą głoskę nazwiska fabrykanta, odcisk zaś onego na metalu złożony być winien w jednym exemplarzu Władzy miejscowej policyjnej, w drugim, w Probierni podczas zapisu, gdzie w xiędze probierskiej opisanym zostanie.

Art. 9. Z każdego miasta Królestwa, gdzie są trudniący się wyrobami złotemi lub srebrnemi, obowiązkiem jest Magistratów, imienną ich listę corocznie do probierni przesyłać.

Art. 10. Wolno jest fabrykantom wyrobów platerowanych, używać do nich złota i srebra w takim stosunku, jaki dla siebie za dogodny uznają, lecz obok tego powinni prócz zachowania formalności, w Art. 6, 7 i 8 objętych, wyciskać na swych wyrobach całkowite słowo «Plater.»

Art. 11. Nie wolno jest złotnikom, fabrykantom i wszelkim innym osobom prywatnym, wyrabiać medalów jakiegokolwiek rodzaju i nazwania, i z jakiego bądź kruszcu, ani ich wyrzynać od ręki lub za pomocą machin lub stempli.

(D. c. n.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

NIEMCY.

AUSTRYA. *Wiedeń, 14 Czerwca.* Przybył tu baron Holger von Reedtz, Członek Gabinetu Duńskiego, w charakterze Posła nadzwyczajnego.

— *Lloyd* ogłasza nominacyą hrabi von Rechberg, Ministra pełnomocnego Austryackiego w Stambule.

— Osoby dobrze świadome zapewniają, że rozwiązanie gwardyi narodowej jest już ostatecznie zdecydowane i wkrótce obwieszczone zostanie.

Wiedeń, 15 Czerwca. Cesarz Jmć i wszyscy Xiążęta Domu Cesarskiego zaproszeni zostali na wielkie polowanie na kozy dzikie, które Arcyxiążę Jan ma zamiar dać tego miesiąca w dobrach swoich Brandhof.

— 9 b. m. Marszałek hrabia Radecki powrócił do Werony.

— Ogłoszona w 1848 roku nagroda 1000 zł. monety konwencyonalnej za ułożenie najlepszej grammatyki porównawczej wszystkich języków słowiańskich, przyznana została przez Akademiję Nauk Dr. Franciszkowi Miklosicz, Professorowi Uniwersytetu Wiedeńskiego.

— Epidemiczna choroba oczu ukazała się także i tego lata w wojsku Austryackiém, i na nieszczęście dotąd nie odkryto jeszcze żadnego specyfiku przeciw tej strasźliwej chorobie.

— Listy z Wiednia opisują jako fenomen nadzwyczajny, że na jedném z przedmieściów tego miasta, podczas burzy przydarzonej 5 b. m., piorun spadł trzy razy na jeden i tenże sam dom, nie przyczyniwszy pożaru, ani zraniwszy nikogo.

Medyolan, 2 Czerwca. Wiadomość o usunięciu się P. von Bruck sprawiła tu wielkie wrażenie, nadewszystko w świecie handlowym.

PRUSSY. *Berlin, 17 Czerwca.* JO. Feldmarszałek Xiążę Warszawski, Hrabia Paskiewicz-Erywański, przybył tu wczorajszego rana, i tegoż dnia, o godzinie 1 po południu, odjechał do Potsdamu dla widzenia się z Królem Jmcią.

— *Gazeta Pruska* w numerze z dnia 14 Czerwca ogłasza adressy dziękczynne złożone Ministrowi Spraw Wewnętrznych, przez wiele Sejmów prowincyonalnych, z okoliczności ich przywrócenia. Przedmiotem zajęć rzeczonych sejmów jest rozkład podatku od dochodu.

— Taż gazeta, w dodatku do numeru 121, mówi o nowém narzędziu udoskonaloném dla przygotowania lnu, wynalezioném przez porucznika von Knobelsdorf w Wrocławiu *(Breite-Strasse, № 26)*, a które znawcy szczególnie zalecają trudniącym się wyrobem tego towaru.

FRANKFURT. P. Karol Rothschild, głowa domu bankierskiego tego imienia w Neapolu, oczekiwany tu jest niezwłocznie. Zamyśla on osiąść tu ostatecznie z całą swoją rodziną, chcąc zakończyć dni swoje w rodzinném swojém mieście.

NEU-STRELITZ, *14 Czerwca.* Dnia wczorajszego, o godzinie 7 wieczorem, przybył tu J. W.-X. Wysokość Xiążę Jerzy Mecklembourgski, z swoją wysoką małżonką J. C. W. Wielką Xiężniczką Katarzyną Michałówną Rossyjską. Od samego wstąpienia na ziemię Wielkiego Xięztwa, Ich C. i W. X. Wysokoście doświadczali wszędzie u narodu również uroczystego jak i serdecznego przyjęcia. Miasto nasze nadewszystko przystroiło się dnia tego w girlandy z kwiatów i zieloności, w wieńce, chorągwie, łuki tryumfalne i t. p. Za przybyciem do zamku, wysoka para przyjęta była z oznakami najżywszej radości, przez Wielkiego Xięcia i Wielkoxiążęcą rodzinę. Piękność i wyraz pełen słodyczy młodej Xiężniczki, pozyskały już dla niej wszystkie serca. Jutro, rozpoczną się fety na obchód tego szczęśliwego wypadku, i dowiadujemy się, że młoda para ma zabawić wpośród nas do połowy przyszłego Sierpnia.

HAMBURG, *13 Czerwca.* Dzisiaj Senat wydał obwieszczenie, w którém upomina mieszkańców miasta aby się trzymali w pokoju i unikali wszelkich zatargów z wojskiem Austryackiém; oznajmując zarazem, że należyte kroki zrobione zostały dla zaprotestowania przeciw rozłożeniu wojsk takowych na leże w przedmieściu św. Pawła.

15 Czerwca. Przeszłego Czwartku, 156 nowozaciągnionych do wojsk Brezylijskich opuściło port nasz, pod nazwą emigrantów.

SCHWERIN, *13 Czerwca.* Przez dekret Wielkoxiążęcy z dnia 2 b. m., kokarda o kolorach niemieckich w armii Meklembourgskiej zniesiona zostaje.

STUTTGARDT, *14 Czerwca.* Na wczorajszém posiedzeniu Izba Pierwsza zatwierdziła układ zawarty z Wielkiém Xięztwem Baden o połączeniu dróg żelaznych obojga Państw. Na posiedzeniu 13 Czerwca zatwierdzony został podobnyż układ, zawarty z Bawaryą.

— Minister Spraw Wewnętrznych, P. von Linden, przedstawił 13 Czerwca Izbie Deputowanych, projekt przejrzany karty Konstytucyjnej, w ogólności nie wiele różny od takowegoż przedstawianego w Październiku zeszłego roku. Dla rozpatrzenia tego projektu i zdania o nim sprawy, Izba uchwaliła wyznaczenie osobnej Kommisyi, z 11 Członków złożonej.

BADEN, *14 Czerwca.* Po dziesięciodniowym tu pobycie, N. Królowa Niderlandów odjechała ztąd na Ren, gdzie wsiądzie na statek parowy, udając się do kraju swego.

ANGLIJA.

LONDYN, *14 Czerwca.* W *Times* znajdujemy obszerny opis wielkiego balu o kostiumach historycznych, danego wczora przez N. Królowę Wiktoryę, na który do 1,500 osób było zaproszonych. Za epokę kostiumów J. K. Mość obrała czasy restauracyi Karola II. Królowa Jmć miała na sobie suknie paradne mody dworu Ludwika XIV.

— Xiążę i Xiężna Saxe-Cobourg-Gotha, Xiążę Ernest Wirtembergski i xiążę de Linanges, pożegnawszy przedwczora N. Królowę i Xięcia Alberta, odjechali na stały ląd.

— Jenerał Narvaez przybył tu z Paryża.

— Przedwczoraj, jeden pułk kawaleryi wsiadł na okręta, udając się do Przylądka Dobrej Nadziei.

Londyn, 18 Czerwca. Na wczorajszém posiedzeniu Izby Gmin, P. Cobden wniosł projekt adresu na imię Królowej, chcącego aby przez lorda Palmerstona zrobiona była Rządowi Francuzkiemu propozycya zmniejszenia, za wspólną zgodą, uzbrajań wojennych, w czasie pokoju. To nadewszystko miałoby się stosować do marynarki i miejsc obronnych.

Wniosek ten, który był okryty oklaskami i popierany przez PP. Roebuck, Milner-Gibson i Hume, cofnięty został po przemówieniu lorda Palmerstona, który, podzielając cel założony przez P. Cobden, to jest redukcyę sił wojennych, sądził, że najlepszym środkiem dopięcia tego celu byłoby ugruntowanie wzajemnego zaufania między narodami, i że pod tym względem myśli wyrażone przez P. Cobden w Parlamencie, mogą być również, jeżeli nie więcej, skuteczne, jak i negocyacye dyplomatyczne.

— Gazeta *Tablet*, organ partyi ultra-katolickiej w Irlandyi, ogłasza za najpewniejszą nadesłanie do Dublinu bulli, potępiającej szkoły świeckie, a także i breve Apostolskiego, nakazującego konsekracyą świeżo mianowanego Biskupa w Killaloe.

FRANCYA.

PARYŻ, *14 Czerwca.* Posiedzenie dzisiejsze więcej było spokojne aniżeli się tego spodziewać można było, wnosząc z projektu prawa o którym toczyły się rozprawy. Chodziło o zwleczenie do 1 przyszłego Grudnia terminu rozwiązania rad municypalnych, których czynności kończą się w końcu bież. miesiąca. Wiadomo, że potrzeba tej zwłoki wypływa z opóźnienia, jakiego doświadczyło rozpatrzenie samego prawa organicznego o gminach. Dziś tedy wytoczony był nowy proces przeciw uchwale 31 Maja, którą P. Leon Faucher bronił z zwyczajną energiją; wszakże, ze wszystkiego wnosić wypada, że mimo usiłowań szanownego Ministra, uchwała ta ulegnie rewizyi. W końcu, projekt dotyczący odroczenia rad municypalnych został przez Zgromadzenie uchwalony, bez głosowania, przez jedno podniesienie się z miejsc.

— Jenerał Santa-Cruz, Poseł nadzwyczajny Boliwijski, powrócił niedawno do Paryża z podróży swojej do Włoch, dokąd jeździł w skutek ważnego polecenia, danego mu przez Rząd dla spełnienia przy Stolicy Apostolskiej. Powiadają, że układy ukończone zostały pomyślnie i że jenerałowi udało się doprowadzić do skutku pierwszy konkordat jaki dotąd Dwór Rzymski zawarł kiedy z nowemi Państwami Amerykańskiemi. Zapewniają, że nadania są nader obszerne i że Rząd Boliwijski otrzymał uznanie za ważne wszelkich aktów, dokonanych w czasie wojny o niepodległość.

— Czytamy w *Journal des Débats*: «Twierdzą, że jenerał Aupick, który był wyznaczony na Posła Francuzkiego do Londynu, wezwany został na Ambassadora do Madrytu. Na jego miejsce posłany będzie do Londynu hrabia Colonna-

Walewski, niedawno były Poseł Francuzki w Madrycie a przedtém w Neapolu.»

— Piszą z Konstantynopola z dnia 24 Maja, do gazety *Wanderer:* «Twierdzą, że P. de Lavalette, Ambassador Francuzki, wręczył Dywanowi notę, w której Rząd Francuzki obiecuje puścić wolno Abdel-Kadera w tym tylko razie, jeżeli Porta Ottomańska zgodzi się na osiedlenie jego w jednej z prowincyj imperyum. Powiadają, że Porta zezwoliła na to.»

Paryż, 16 Czerwca. (Przez telegraf.) Na dzisiejszém posiedzeniu Zgromadzenia, P. Larabit robił zapytania Ministrom w przedmiocie pewnego listu Prefekta policyi P. Carlier, ogłoszonego niedawno przez P. Forcade, jednego z redaktorów gazety *Messager de l'Assemblée*, w którym P. Lemulnier, Członek Zgromadzenia, oskarżony jest o przedajność. Po oświadczeniu przez Ministra Sprawiedliwości że śledztwo w tym przedmiocie jest już rozpoczęte, Izba przeszła do porządku dziennego.

— Prezes Rzeczypospolitej udaje się wkrótce w nową podróż. Powiadają, że ma się znajdować na inauguracyi pomnika wzniesionego Joannie Hachette, w Beauvais, a także na otwarciu kolei żelaznej z Tours do Poitiers.

— Wkrótce nastąpić mają wybory na wakujące miejsca Członków Zgromadzenia, w sześciu Departamentach. Będzie to rodzaj próby prawa 31 Maja. Rząd obrał już kandydatów ze swego ramienia.

Paryż, 17 Czerwca. (Przez telegraf.) Dzisiaj, układ handlowy, zawarty z Sardyniją, został zatwierdzony przez Zgromadzenie.

WŁOCHY.

SARDYNIJA. Na posiedzeniu 24 Maja, Senat uchwalił 40 głosami przeciw piętnastu układ handlowy, zawarty z Belgiją, i 44 przeciw 9, takowyż zawarty z Angliją.

Na posiedzeniu 26 Maja, Izba Deputowanych uchwaliła nakoniec, 98 głosami przeciw 26, budżet Departamentu Wojny, rozprawy nad którym zajmowały ją od dni kilku.

Na posiedzeniu Izby 6 Czerwca roztrząsane były przywileje miasta Nizzy. Bojaźń, aby te przywileje nie były zniesione, wywołała niedawno w tém mieście protestacyą ze strony obywateli miejskich. Główni sprawcy tej protestacyi, z wyroku sądowego, zostali aresztowani.

Rozprawy otwarte zostały przez hrabię Cavour, który w obszernej mowie skreślił początek tych przywilejów, okazując, że takowe bynajmniej nie były, jak utrzymują autorowie protestacyi, warunkiem umowy zawartej w czternastym wieku i na mocy której miasto Nizza dobrowolnie się oddało Sabaudyi, ale jedynie wypadkiem praw handlowych owego czasu. W końcu Minister oświadczył się za utrzymaniem wolnego portu w Nizzy, ale ze zniesieniem przywilejów praw wwozowych. Dalsze rozprawy w tym przedmiocie odłożone są do jutra.

— Listy z Rzymu, ogłoszone w *Croce di Savoia*, donoszą, że jenerał Gemeau wymagał niezwłocznego wydalenia ze stolicy czterech wyższych oficerów Papiezkich: Resta, Freddi, Nardoni i Allai. Dodają, że Kollegium święte było nader poruszone tém wymaganiem jenerała francuzkiego.

FLORENCYA. Dziennik *Statuto*, który już nie raz bywał zawieszany, został ostatecznie zakazany.

NEAPOL. Piszą w jednym liście legitymistowskim z Neapolu, że tam na jedném widowisku widziano Xięcia i Xiężnę d'Aumale znajdujących się razem w jednej loży z Xięciem i Xiężną Parmy, siostrą hrabiego de Chambord. Tamże się też spotkali Król Obójga Sycylii i główniejsi Członkowie jego rodziny z hrabią Montemolin'em i Infantem don Sebastian'em. Pierwszy to raz, od lat dwudziestu, wszystkie gałęzie domu Burbonów znalazły się razem.

PORTUGALIJA.

LIZBONA, *29 Maja.* Największa spokojność panuje w Lizbonie. Została wyznaczona Kommisya dla rozważenia stanu finansów. Minister Skarbu zapewnia, że znajduje się w możności regularnego wypłacania diwidendów.

— Depesza telegraficzna z Madrytu, z dnia 2 Czerwca, podaje następujące szczegóły:

«Otrzymano tu dzisiaj interessujące nowiny z Portugalii.

«Poruszenie kontr-rewolucyjne wybuchnęło w tym kraju. Trzy pułki piechoty, trzy szwadrony jazdy i jeden bataljon artylleryi 31 Maja oświadczyły w Elvas i Montemar przeciw Saldanha.

«Siódma dywizya wojskowa, położona w Estremadura, odmówiła posłuszeństwa Das - Antas, który przybył objąć nad nią dowództwo w imieniu powstania zwycięzkiego w Oporto i w Lizbonie.

«Ona wynurzyła uległość swoją Konstytucyi i Królowej, i oświadczyła się przeciw rewolucyi.»

— Inna depesza telegraficzna z Oporto donosi, że dwa wspomnione pułki usiłowały sprowadzić poruszenie reakcyjne, ale były poskromione przez inne wojska i narod.

— Listy z Lizbony, otrzymane w Londynie, z dnia 29 Maja, nie przypisują wielkiej wagi usiłowaniom reakcyjnym. W Oporto przytrzymano wiele osób, które za pomocą pieniędzy probowały pociągnąć część garnizonu przeciw nowemu Ministerstwu.

Za daleko ważniejszą uważają one tę walkę, którą Rząd Saldanhy rozpoczyna z Radą Państwa i Izbą Parów przez projekta zniesienia lub zupełnego zmodyfikowania tych dwóch instytucyj.

Dekret wielkiej wagi, znoszący zakaz przypuszczania do Izb Parów, rzucony przez Don Pedro przeciwko tym którzy podpisali petycyę zaniesioną do Don Miguela w roku 1828, został ogłoszony i przyjęty jako środek rozsądnej polityki; on daje wstęp do Izb dwudziestu siedmiu reprezentantom najstarożytniejszych familij, i mniemają, że przynajmniej połowa z nich nie zaniedba z niego skorzystać.

— Podług wiadomości udzielonych przez gazety Hiszpańskie, poruszenia kontr-rewolucyjne w wojsku spowodowane były wieścią o zamierzaném postawieniu na czele armii wodzów z partyi septembristów.

— Wiadomości z Lizbony z dnia 4 Czerwca, otrzymane w Anglii przez parowy statek *Teviot*, wystawują Portugaliję jako używającą zupełnego pokoju. Saldanha rozdaje swoim stronnikom szczególnie wyższe dowództwa w armii, zostawując progressystom urzęda cywilne.

— Ostatnie wiadomości z Lizbony z dnia 6 Czerwca nie wspominają o poruszeniu kontr-rewolucyjném niektórych pułków przeciw Saldanha, zkąd wnosić wypada, że takowe spełzły na niczém.

— Podług wiadomości z Lizbony, ogłoszonych przez gazety Angielskie i dochodzących do dnia 6 Czerwca, Saldanha miał niby otrzymać z Madrytu dwie noty, które mu obiecują poparcie albo przynajmniej niewdawanie się Rządu Hiszpańskiego, dopóty zapewne, dopóki będzie podtrzymywał panującą dynastyę.

— Podług ostatnich wiadomości z dnia 9 Czerwca, spokojność panuje w kraju.

NAJPÓŹNIEJSZE WIADOMOŚCI.

BERLIN, *21 Czerwca*. 16 b. m., wprzód nim JO. Marszałek Xiążę Warszawski wyruszył do Potsdam, jenerał Wrangel przedstawił mu oficerów garnizonu miasta Berlina, zgromadzonych na ten cel na placu Paryskim. Xiążę miał na sobie mundur Feldmarszałka wojsk pruskich. Wieczorem po przedstawieniu się NN. Państwu, Marszałek zaproszony został do zabawy na wyspie Pawiów, w której wzięli także udział JJ. KK. WW. Xiążę Pruski i wiele innych Xiążąt domu Królewskiego i obcych, również jak i baron Manteuffel. 17 b. m., zrana, odbyła się w Potsdam na cześć JO. Marszałka parada garnizonu, następnie miało miejsce sute śniadanie na zamku Królewskim; a wieczorem dnia tego Xiążę powrócił do Berlina.

— 18 b. m. Xiążę Marszałek dawał wielki obiad w Scharlottenburg.

STUTTGARDT, *16 Czerwca*. Dzisiejszego ranka N. Król Jmć odjechał do Friedrichshafen, gdzie się ma odbyć jutro obrzęd zaślubin J. K. W. Xiężniczki Augusty Wirtembergskiej z J. X. W. Xięciem Hermanem von Saxe-Weimar.

HISZPANIJA. Margrabia Miraflores, Minister Spraw Zagranicznych Hiszpański, oświadczył na posiedzeniu Senatu 10 Czerwca, że w razie gdyby wdanie się Hiszpanii do spraw Portugalskich stało się niezbędném, takowe nastąpi nie inaczej jak za poprzednią ugodą Hiszpanii z Państwami, które podpisały umowę poczwórnego przymierza.

GRECYA. *Ateny*, *10 Czerwca*. (Przez telegraf.) Nowy gabinet został utworzony; skład jego następujący: Minister Spraw Wewnętrznych, P. Melasopoulos; Spraw Zagranicznych, P. Paikos; Sprawiedliwości, Damiakos, deputowany z Hydra; Spraw Duchownych i Oświecenia, P. Barboglou; Skarbu, P. Christides, dotychczasowy; Wojny, Pułkownik Millios; Marynarki z prezesostwem Rady, P. Kriesis.

(Journ. de S.-P. Pszcz. Półn. R. I.)

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

Ptak olbrzymi nowo-odkryty. Prawie przed rokiem, P. Abadi postrzegł u pewnego krajowca na wyspie Madagaskar jaja ogromnej wielkości, których pochodzenia nie mógł sobie objaśnić. Podług czynionych przez niego poszukiwań, okazało się, że podobne jaja bywają czasami znajdowane w ziemi, i w rzeczy samej, wkrótce samemu P. Abadi udało się znaleść takie jaja w rozpadlinie, powstałej przez osypanie się ziemi wzdłuż koryta jednej rzeczki. Później, znaleziono w napływach nówszej formacyi podobne ogromne jaja, wespół z kopalnemi kośćmi, nieznajomego dotąd ptaka, którego rodzaj, podług prawdopodobieństwa, już nie istnieje na kuli ziemskiej. Jaja te zostały przywiezione do Paryża, i przedstawione przez P. Geoffroy de St. Hilaire, na posiedzeniu Paryskiej Akademii Nauk 27 Stycznia bież. roku.

Z trzech przywiezionych jaj, jedno było stłuczone w drodze, dwa zaś dowieziono w zupełnej całości. Nawet i tamto można tak skleić, że się będzie wydawało całém. Jaja, dowiezione całemi, są rozmaitego kształtu, chociaż prawie równej objętości: jedno jest niejednostajnie wypukłe na końcach, kształt zaś drugiego, dosyć regularny, zbliża się do elipsoidu obrótowego. Wymiary ostatniego są następujące:

wielka średnica . .	=	32 centymetrom (*)
mała ——— . .	=	23 ———
większy obwód . .	=	84 ———
mniejszy —— . .	=	72 ———
objętość	=	0,008887 sześć. metr.
grubość skorupy .	=	3 millimetrom.

Pierwsze jaje ma 85 centym. w większym obwodzie, a 70 w mniejszym: jest ono zatém trochę dłuższe i ciensze.

Dla porównania, przytoczymy tu średnie wymiary jaj strusia, kazuara i kury.

	Jaja strusia.	Jaja kazuara.	Jaja kury.
większa średnica.	= 16 cent.	= 12,5 cent.	= 5,7 cent.
mniejsza ———	= 13,5 —	= 9 —	= 4,5 —
większy obwód. .	= 46 —	= 36,5 —	= 1,6 —
mniejszy ——. .	= 42,5 —	= 29 —	= 1,4 —
objętość	= 0,001527 sześć metr.	= 0,00532 sześć metr.	= 0,000060 sześć metr.
grubość skorupy	= 2 millim.	= 1 millim.	= $\frac{3}{4}$ millim.

Z pomienionych wymiarów okazuje się, że nowoznalezione jaja mieszczą w sobie więcej niż ośm litrów (**), a objętość tych jaj jest sześć razy większa niż objętość jaj strusia, 16 razy niż objętość jaj kazuara, i równa się 150 jajom kurzym. Olbrzymie te jaja mają objętość 50,000 razy większą niż jaja *kolibri*.

Tu się naprzód rodzi u naturalistów pytanie: czyje to są

(*) 1 centymetr = 0,3937 ross. cali = 0,2250 wierszk.

(**) Litr = 0,08 ross. wiadra.

jaja, ptaka, czy płazu? Skład ich skorupy zupełnie jest taki jaki się spotyka u ptaków wielkich, z małemi skrzydłami, szczególnie u *dromów*, a dalsze poszukiwania zupełnie potwierdzają mniemanie, że odkryte jaja należały do olbrzymich ptaków. Z pomiędzy kości, znalezionych z jajami, szczególnie zasługuje na uwagę dolny koniec wielkiej lewej kości, zwanej zastopie (os metatarsi), mogący charakteryzować nie tylko klassę, ale i rodzaj stworzenia do którego należał.

Poszukiwania nad tą kością przywiodły P. Geoffroy de St. Hilaire do następnych wniosków.

Nowoodkryty Modagaskarski ptak wyraźnie się różni od *dodo* czyli *dronta:* braknie mu wielkiego palca, bardzo mocno rozwiniętego u tego ostatniego i odróżniającego go od strusia i od kazuara. Brak tego palca tém się dowodzi, że u dołu zastopia kości niema wklęsłości, odpowiadającej miejscu tego palca u *dronta* i innych ptaków, mających podobny skład nogi.

Nowy ptak bardziej się zbliża do *Dinornisa*, od którego, jako też i od bliskich z nim rodzajów, niedawno odkrytych w Nowej Zelandyi, odróżnia go bardzo rozszerzony i płaski kształt zastopia. Ze strusiem zaś, i podobnemi jemu rodzajami, niema co i porównywać nowego ptaka. Najbliżej jest przypuścić, że to był zupełnie osobny rodzaj, z familii krótko skrzydłych (*Rudipennes* czyli Brevipennes). P. Geoffroy de St. Hilaire nazwał go *Aepyornis maximus*.

Z tego cośmy wyżej powiedzieli widać, że średnice jaj Aepyornisa i strusia, są w stosunku jak 2: 1, a objętość jak 6: 1. Gdyby można było z wielkości jaj sądzić z zupełną pewnością o wielkości ptaków, wnieśćby należało, że *Aepyornis maximus* był dwa razy wyższy od strusia; to jest że miał koło 2 sążni wysokości. Sądząc jednak po kościach, nowy ptak nie bardzo był wysoki, w stosunku do swojej objętości, gdyż jego nogi mało są wyższe od nóg strusich. Ile można wnieść z małej liczby danych, które P. Geoffroy miał w swoich ręku, *Aepyornis* miał około 5 arszynów wysokości, gdy tymczasem struś nie ma więcej nad sążeń. Tu możemy wspomnieć, że podług słów P. Owen, *Dinornis giganteus* miał 4 arszyny wysokości (9 stóp angielskich).

Podług wszelkiego podobieństwa, *Aepyornis* istniał w epoce nie bardzo od nas dalekiej; i pewnie za czasów już historycznych. Nie można nawet twierdzić z zupełną pewnością, że ten rodzaj już znikł z powierzchni ziemi.

Niedawno jeszcze *Potornis* się liczył do kopalnych, a jednak ostatniemi czasy znaleziono żyjący jego exemplarz na wyspie Nowej-Zelandyi. Trudno teraz wiedzieć, czy gdzieś w głębi ogromnego Madagaskaru, gdzie dotąd noga żadnego naturalisty jeszcze nie postała, nie znajdzie się żywy reprezentant tych olbrzymich ptaków.

O *Aepyornisie* oddawna już była mowa między Zoologami. Pierwsze o nim wspomnienia znajdują się w «Historyi Madagaskaru», wydanej przez Flakura przed dwóma wiekami. Inny też podróżny francuzki, nie tylko słyszał o *Aepyornisie*, ale sam nawet widział jaja bardzo podobne do tych, które teraz zostały przedstawione Paryskiej Akademii. W najnowszych dodatkach P. Strieckland, do jego pięknego dzieła o *droncie*, znajduje się następująca wiadomość o istnieniu w Madagaskarze olbrzymiego ptaka.

W 1848 r. francuzki kupiec Dumareil opowiadał znajomemu powszechnie podróżnemu P. Jolif, że w Port L'Eveque, na północno zachodnim końcu Madagaskaru, widział jaje, którego skorupa była gruba jak Hiszpański dollar a tak ogromne że można było wlać do niego 13 butelek. Dumareil chciał kupić to jaje, lecz właściciel nie mógł się rozstać z taką rzadkością.

Mieszkańce Madagaskaru opowiadali, że się zdarza napotkać *Aepyornisa* w głębi północno - zachodniej części wyspy, co jednak bywa bardzo rzadko. Ich wyobrażenia przypisują temu ogromnemu ptakowi, przymioty zupełnie mu niewłaściwe. Wystawują go sobie strasznym i drapieżnym, w rodzaju sławnego ptaka *Rok*, o którym wiele się mówi w powieściach «Tysiąca i jednej nocy», wtenczas gdy niema wątpliwości, że ptak Madagaskarski miał skrzydła krótkie, niezdatne do wysokiego lotu, pędził życie spokojne i karmił się roślinami.

* * *

Do Soboty 7 Czerwca, dochód ze sprzedaży biletów od wejścia na Wystawę Londyńską, wynosił 210,441 funt. sterl. (1,262,646 r. sr.), tak że summa ta przewyższa koszta całego przedsięwzięcia o 25,441 f. sterl. (152,646 r. sr.) Gazeta *Morning Advertiser* radzi przeto, od 1 Sierpnia dozwolić publiczności bezpłatnego wejścia.

* * *

W sekcyi niemieckiej Wystawy Londyńskiej powszechną uwagę zwraca jedno cudo mineralogiczne, a tém jest sofa wyciosana z ogromnej bryły węgla ziemnego, mająca dziewięć metrów długości. Podzielona ona jest na trzy części, i siedm osób może na niej wygodnie siedzieć. Poręcze w kształt rozmaitych zwierząt wyrznięte są także z węgla ziemnego.

* * *

Powiadają, iż wielu missyonarzy francuzkich gotuje się do co najrychlejszego wyjazdu do Chin i jeszcze oddaleńszych krajów na wschodzie. Odebrano z owych stron wiadomości, iż stan religii katolickiej jest tam nader pomyślny.

Позволяется печатать. 14 Іюня 1851 года. *Ценсоръ Н. Ахматовъ.*
W DRUKARNI WOJENNEJ.